

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. In quo consistat ratio formalis constitutiva Accidentis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

DISPUTATIO III.

DE ACCIDENTE IN COMMUNI.

Insumari jam nuper, Ens in prima sui divisione dividi in substantiam & accidens, & est certum apud omnes, si Sermo est de Ente finito, quare cum precedente in Disputatione egerim de Substantia, ordo postulare videtur ut consequenter agam de accidente, & quia illud subdividitur in novem species, ideo prius aliquid in genere de eo agendum est antequam descensus fiat ad particularia. Non agitur autem hic de accidente quod constituit quintum predicabile, nam sic non contradistinguitur à substantia, quae etiam accidentaliter predicari potest: sed de accidente predicamentali quod non spectatur praecipue secundum intentionalem predicationem, sed secundum ipsam naturam in se, in qua materia praecipua est difficultas in quoniam consistat, quod in hac resolutam Disputatione. Sit igitur

QUAESTIO. I

In quo consistat ratio formalis constitutiva accidentis?

I. Circa praesentem difficultatem quae

oritur ex definitione accidentis, quae communitur circumfertur scilicet quod sit ens in subiecto inhaerens, triplex est sententia: Prima est ipsiusmet Aristotelis & plurimorum Philosophorum gentium, qui non agnoscentes separabilitatem accidentis à subiecto, statuerunt ipsam aequalem inhaerentiam esse essentiam accidentis, & consequenter docebant accidens non esse ens essentialiter & in se, sed in alio & per denominationem: quod tamen Aristoteles non sensit, qui verè ens divisit in substantiam & accidens, nec per hoc quod in se alteri definit esse ens, sed est tantum ejus particularis essendi modus, qui adhuc verè demonstrat quod sit ens, quia nihil fictum, & quod habet esse per operationem intellectus realiter alicui inest veluti in subiecto, unde quando aliquando vocatur ens secundum quid, id intelligendum non est quasi distraheret entitatem accidentis, & quasi non verò participaret essentialiter rationem entis sed dimiuit tantum perfectionem gradus entitatis quatenus deficit à perfectione entitatis substantiae: unde dicitur ens secundum quid non precise in quantum secundum se consideratur, quia sic est ens simpliciter, sed in comparatione ad substantiam. Secunda Sententia est Thomistarum post D. Thomam 7. Met. Lect. 1. & 4. d. 12. q. 1. a. 1. Javellus, Cajetanus, Capreolus, Hervano, Suarez & Complutenses cum pluribus Recentioribus eandem ingrediuntur viam, qui omnes rationem formalem accidentis constitutivam dicunt esse inhaerentiam aptitudinalem, seu aptitudinem ad inhaerendum tanquam in subiecto inhaerentis, quid autem sit inhaerere veluti in subiecto inhaerentis dixi supra. Tertia Sententia adscribitur Scoto 7. Met. q. 1. & in 4. d. 12. q. 1. art. 1. quem praeter suos sequitur Soneinas & alii quae asserit radicem, unde pullulat talis aptitudo esse rationem formalem constitutivam accidentis, quae radix vocatur in aleitas, seu inhaerentia fundamentalis absoluta. Ab hac sententia, quae in Schola Scoti communis est, recedit Baro, qui sese plus omnibus alijs retro Scotistis sapere autumat, & in sententiam Thomistarum per fas & nefas trahit.

Notandum cum Scoto difficultatem

II.

non moveri de accidente pro per se significato, seu pro ipsa accidentalitate & accidentia, quae est formale & per se significatum accidentis ut sic quia haec formalissimè est ipsa inhaerentia, sed de accidente sumpto pro denominato ab inhaerentia & accidentalitate, nempe pro illa forma quae denominatur accidens, sive inhaerens, sive illa forma sit absoluta, sive sit respectiva: quo notato

Dico I. Actualis inhaerentia non est ratio formalis constitutiva accidentis. Haec est communis in omnibus Scholis Catholicis & probatur. Nihil est de essentia alicujus, vel ratio ejus formalis constitutiva, nisi quod spectat ad ejus quidditatem, sed inhaerentia actualis non spectat ad ejus quidditatem, ergo non erit ejus essentia, seu ratio formalis constitutiva, probatur minor, nihil spectat ad rationem formalem, vel ad quidditatem quod ab eo potest separari & tolli, sed inhaerentia actualis potest ab accidente separari & tolli, ergo: probatur minor, quia in Eucharistiae mysterio manent accidentia absq; eo quod ultimate inhaereant subiecto, ergo possunt separari & consequenter actualis inhaerentia quae consistit in unione ad subiectum non erit de essentia, vel ratio ejus formalis constitutiva. Confirmatur quia subiectum est realiter distinctum ab accidente quod inhaeret, ergo inhaerentia non potest esse ratio formalis, quia alioquin etiam deberet subiectum esse de ejus essentia: quia actualis inhaerentia sine subiecto concipi non potest, quod autem subiectum non sit de essentia patet ex eo, quod destructo accidente maneat ad huc subiectum incorruptum & indestructum.

III.

Actualis inhaerentia non est ratio formalis accidentis.

Baro quamvis idem sentiat, existimat tamen quod ex mysterio Eucharistiae non possit deduci ratio ad probandam distinctionem accidentis à subiecto, nam imprimis dicit teneri posse, quod Christus ibi subsit immediate sensibus, & induat illa accidentia sub quibus putatur subsistere panis cum non sit. Deinde dicit Concilium Tridentinum nullibi asserere quod accidentia panis, aut vini separentur à subiectis, aut manere post consecrationem, vel aliquid simile, sed solum asserit manere species panis & vini, id est apparentiae panis & vini, prout sumitur etiam frequentè species, tam apud sa-

IV.

Resistantes Baro.

eros quam profanos Scriptores, ut ibi adducit Baro. Verumtamen hoc dictum Baronis mihi videtur quasi omnino temerarium, imò erroneum: temerarium quidem, quia sine ullo solido fundamento contra Torrentem omnium Theologorum dicit ibi non manere verè accidentia, sed tantum apparentias accidentium, five similitudines externas & representationes panis; quod autem nullum solidum habeat fundamentum patet, ex eo, quod non alleget, nam implicancia allegata non sufficit ad improbandum id, quod nunc est & esse universaliter tenetur. Erronea quidem, quia defacto censetur erronea sententia asserens parvulos non justificari per habitum gratiæ, quia deducitur ex una de fide & altera lumine naturali nota, sed accidentia manere panis & vini deducitur etiam ex una de fide & altera lumine naturali nota, ergò contrarium asserere etiam est erroneum: major patet, quia de fide certum est quod justificentur in baptismo & lumine naturali notum est, quod non habeant actum, ergò justificantur per habitum: probatur minor, Quia deducitur ex hac *In Eucharistia non manet & non est substantia panis quæ est de fide, & ex ista sunt ibi accidentia panis & vini, quæ est magis lumine naturali nota, quam quod parvuli non habeant actum*, ergò: quandoquidem contrarium asserere in justificatione parvulorum est erroneum, etiam erroneum erit dicere non manere in Eucharistia accidentia panis & vini, sed esse tantum aliquas apparentias.

Contra secundò. Falsum est quod dicit Baro, scilicet Concilium Tridentinum nullibi dicere accidentia panis & vini manere, vel aliquid simile, quia Concilium Sess. 13. cap. 2. expressè anathematizat contrarium asserentes hoc modo: *Si quis negaverit admirabilem illam & singularem conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ in sanguinem manentibus dumtaxat speciebus panis & vini anathema sit.* Sed si non essent illa priora accidentia quæ prius fuerunt non posset dici manentibus dumtaxat, quia quod de novo advenit manere non dicitur, ergò, vel erit certissimum ita ut contrarium sit erroneum quod priora accidentia nomine specierum intellecta manent, vel Baro fateri debebit, quod priora accidentia etiam non fuerint nisi species, seu apparentiæ & similitudinariæ representationes, quod plane stolidum est, & inde tamen sequi sic probo, illæ species secundum Baronem in Eucharistiæ mysterio sunt solummodo apparentiæ & similitudines ac representationes panis & vini, sed illæ species fuerunt ante consecrationem, ergò ibi tantum fuerunt apparentiæ & similitudines, probatur, quia Concilium sub anathemate determinat manere species quæ ante fuerunt, sed modo secundum se sunt tantum apparentiæ, ergò etiam antea fuerunt.

Contra tertio. Quia in Concilio Constantiensi Sess. 8. damnata fuit expressè hæc sententia Wiclefi *Accidentia panis non manent sine subjecto*, ergò ex determinatione Concilii habetur quod accidentia panis manent sine subjecto & consequenter sequitur damnatum esse contrarium, quod Baro tenet tamen

veluti conforme Concilio Tridentino quamvis in Conclusionem aliter postmodum sentiat, sed

Respondet Baro: Quamvis in Concilio Constantiensi & in Bulla Martini Pape damnate fuerint quadraginta propositiones Wiclefi, eas tamen omnes non damnatas veluti hæreticas, sed partim ut tales, partim ut scandalosas, partim ut temerarias &c. sed hæc Baronis responsio futilis ad priora dicta, nam per hoc ipsum ex ore proprio ipsum iudico, ergò quod supra teneri posse putabas si non hæreticum, temerarium est, scandalosum & bonis omnibus offensivum, & consequenter, nec quodlibeticè debuisse ipsum hoc disputasse & tam protervè sensum Concilii Tridentini ejusq; verba torfisse, ut insuper gloriari audeat, dicendo numero tertio Apolog. 4. præd. act. prima Hujusmodi dicendo, explicatio mirum est quam conveniat doctrinæ Concilii Tridentini quod solum ei obitare videbatur. Sed in Contra

Arguitur. Substantia & accidens constituntur per differentias essentialiter oppositas, ita ut una non possit convenire & competere alteri, sed differentia & per eam constituta formalis ratio substantiæ est esse per se, ergò differentia & ratio formalis accidentis per differentiam constituta erit esse in alio, & consequenter inherencia actualis est ratio formalis accidentis ut sic. R. distinguendo mi. Ratio formalis substantiæ est esse per se, quod significet quoddam per se stare & vi sua consistere concedo mi. quod significet aliquod per se, seu ut sit idem ac absolutum & non dicens respectum nego mi. & consequentiam. Itaq; licet substantia & accidens habeant differentias essentialiter oppositas, per hoc quod negatur accidens esse in alio essentialiter, non statim inferri potest quod sit per se in prima acceptione, bene tamen in secunda, unde accidentia non dicuntur per se stare, sed sustentari quemadmodum cadaver sustentatur ab aliquo erectum, homo verè non sic sustentatur, sed verè & propriis suis subsistit pedibus.

Instatur: Accidens etiam potest per se stare sicut substantia, ergò malè dicitur accidenti id non competere, probatur ant. quia accidentia Eucharistiæ ita per se stant sicut stetit antecedenter ipsa substantia panis. R. negando ant. & probationem ejus dist. Accidentia Eucharistica per se stant virtute propria, nego ant. virtute aliena scilicet divinâ conservante accidentia sine subjecto, concedo ant. & nego consequentiam.

Urgetur. Accidentia ex concessis posunt virtute divinâ per se stare, ergò etiam substantia virtute divinâ potest esse in alio veluti in subjecto, R. negando consequentiam, disparitas est: quia differentia accidentis explicatur per esse in alio secundum affirmationem, quæ non necessariò infert actum secundum ut patet in rationalitate, quæ non necessariò dicit & infert actualem ratiocinationem: imò frequentè est rationalitas sine actuali discursu; differentia verò substantiæ explicatur per negationem scilicet per non esse in alio, adeoq; nunquam

nunquam potest habere actum secundum ut sit in alio, quemadmodum irrationale nunquam potest habere rationem.

Dico 2. *Inherentia aptitudinalis non est de essentia accidentis ut sic, quod est commune univocum accidenti absoluto & respectivo.* Hæc est communior Scotistarum excepto Barone qui cum Thomistis in hoc passu tenet, fulcitur aliqua auctoritate Scoti 4. d. 12. n. 24. ubi Scotus respondet sic: *Ad primum quod aptitudo nihil aliud absolutum est à natura illius, cuius aptitudo, quam auctoritatem magnificat ipse, sed ego, verumtamen secundum meum videre nihil faret Baroni.* Si bene intelligatur, qualiter colligo quod Baro noluerit intelligere ut bene ageret cum Scotistis, nam non dicit Doctor quod aptitudo, seu inherentia aptitudinalis sit ipsa natura, sed quod aptitudo nihil aliud absolutum sit à natura; bene tamen quod sit aliquid respectivum quod est pro nobis synecrionibus Scotistis quibus Scotus clarissime patrocinator 7. Met. q. 1. ubi dicit: *quod neutra inherentia, scilicet nec actualis, nec aptitudinalis sit de essentia accidentis.*

Probatur Conclusio breviter.

Quia, quidquid est de essentia superioris, est de essentia cuiuslibet inferioris: ad illud; quia quidquid est de essentia animalis, est de essentia hominis & bruti, sed inherentia aptitudinalis non est de essentia cuiuslibet inferioris ad accedens, ut sic quia non de essentia accidentis absoluti, ergo: major est certa, probatur minor: quia nullum absolutum est de essentia respectivi, nec ullum respectivum est de essentia absoluti, sed illa inherentia aptitudinalis est ens respectivum, ergo non potest esse de essentia accidentis, ut sic probatur ma. quia alias idem essentialiter diceret respectum ad aliud & essentialiter non diceret, quod implicat: probatur minor, quia inherentia aptitudinalis est ordo seu habitudo inter illud quod est aptum natum inherere; & illud, cui est aptum natum inherere, ergo respectivum: probatur consequentia prioris syllogismi etiam, quia alias esset de essentia quantitatis & qualitatis, quæ sunt accidentia absoluta & consequenter de essentia absoluti.

Probatur Conclusio secundo:

Tum quia omnis aptitudo præsupponit aliquid in re cuius est aptitudo, ergo ipsa aptitudo non est essentia accidentis, sed debet aliquid antecedens esse: tum quia quod non consideratur primo in re non est essentia ejus, sed aptitudo non consideratur primo in re, ergo, probatur mi. quia in re consideratur primo quod est ad se, quam illud quod est ad aliud, sed inherentia aptitudinalis est ad aliud, ergo illa non consideratur primo in se, & consequenter non erit de essentia accidentis.

Arguitur. Incontra Inherentia aptitudinalis non dicit formalem respectum, seu relationem secundum esse, sed tantum secundum dici, sed relativum secundum dici potest esse de essentia alicujus absoluti, vel saltem illius quod abstrahit ab absoluto & respectivo, cuiusmodi est accedens in communi, ergo inherentia aptitudinalis potest esse de essentia ejus: probatur

ma. Cognitio actualis, vel habitualis alicujus objecti non dicit formaliter relationem secundum esse, sed tantum secundum dici: cum accedens sit absolutum de prædicamento qualitatis dicitur tamen relativa secundum dici, quia secundario & ex connotato dicit ordinem, seu respectum ad objectum cuius est cognitio, seu in quod tendit: sicut imago, vel statua esto in sua entitate, sit ens absolutum, quia substantia materialis, ergo à paritate inherentia aptitudinalis potest esse in sua entitate aliquid absolutum, seu secundum esse, & relativum secundum dici, seu ex connotato; ex hoc exemplo cognitionis, probatur etiam minor, tum Cognitio intellectualis est relativa secundum dici ex dictis modo, sed hæc cognitio est de essentia scientiæ actualis & habitualis quæ est quid absolutum, ergo aliquod relativum potest esse de essentia alicujus absoluti, tum quia ipsa differentia essentialis accidentis quæ est radix talis inherentiæ juxta dicenda non potest intelligi nisi per modum alicujus, quod sit natum aptum principiare illam inherentiam aptitudinalem, seu aptitudinem formalem ad inherendum. **R.** Negando ma. ad probationem, nego consequentiam & paritatem loquendo de inherentia aptitudinali formaliter de qua hic ago, quia formalissime & secundum totum suum esse est verissimus & formalissimus respectus, (parum curo pro nunc, an prædicamentalis, an transcendentalis) cognitio verò & imago formaliter secundum totum suum esse formale sunt entia absoluta, unde non est paritas, sicut nec de differentia constitutiva accidentis, quæ licet ex connotato dicat ordinem ad talem inherentiam tanquam principium emanativum, tamen secundum totum suum esse absolutum præcedit illum ordinem, licet à nobis pro hoc statu & à posteriori per talem ordinem exprimat: minorem argumenti concedo cum sua prima probatione & nego consequentiam & paritatem ob jam dicta per quod patet etiam ad secundam probationem.

Instatur: Accidentis esse, est inesse secundum communem sententiam & Philosophum, sed inesse accidentis est inherentia, ergo inherentia si non actualis saltem aptitudinalis erit de essentia ejus. **R.** dist. ma. Accidentis esse est in esse radicale, concedo ma. aptitudinale nego. Unde licet in communi describatur accedens per inesse, non intelligitur tamen ibi aliud quam inesse radicale, seu radix ex qua pullulat inherentia aptitudinalis, & sic ad plura similia argumenta respondere poteris. Verumtamen adhuc

Urgetur. Inherentia aptitudinalis magis intrinseca est accidenti quam dependentia Creaturæ ad Creatorem, sed hæc posterior est aliquis respectus realiter identificatus creaturæ, ergo inherentia aptitudinalis, cum sit magis intrinseca accidenti quam aliquid realiter identificatum, erit ipsa essentia ejus, & consequenter in esse, seu inherentia aptitudinalis & non radicalis erit essentia accidentis: probatur ma. quia accedens ut dixit instantia, definitur per inherentiam ad subjectum & creatura non definitur per DEUM, ergo inherentia est magis intrin-

intrinsicæ. R. negando ma. & ad probationem dico, majorem, vel minorem identitatem non esse rationem, quare accidens definiatur per ordinem ad subiectum: sed quia accidens est forma informans saltem extrinsecè aliud, & dans subiecto aliquam perfectionem accidentalem & secundum quid, & sic quia perfectio non posset perfectè & distinctè concipi conceptu quietativo intellectus, nisi cointelligatur illud, cujus est forma, ideò inherencia aptitudinalis ingreditur definitionem accidentis, quia accidens est fundamentum inherencia aptitudinalis quæ est relatio quod fundamentum est forma extrinsecè informans subiectum, nam quæcunque essentialia accidentis in definitione ponuntur, non ita quietarent intellectum, sicut quietatur quando definitur per ordinem ad subiectum quod informat, ut patet.

VIII.
Accidens
in communi
ratio est radix
ad quam
sequitur in-
herencia.

Dico 2. *Accidens in communi essentia est radix quedam absoluta ad quam inherencia aptitudinalis sequitur veluti propria passio.* Hæc sequitur ex priori: si enim ipsa inherencia non est essentia, erit saltem aliqua propria passio.

Probatur Conclusio: Quia illud est de essentia accidentis quæ talis, per quod distinguitur essentialitè à substantia, & quod est radix suæ propriæ passionis, seu dictæ aptitudinalis inherencia, sed tale est radix absoluta ad quam sequitur necessariò inherencia aptitudinalis, ergò est de essentia accidentis quæ talis, & consequenter ejus formalis ratio constitutiva ma. patet: probatur mi. sicut perfectas quæ est radix unde profluit negatio actualis, vel aptitudinalis inherencia, est ratio formalis constitutiva substantiæ ut sic, ita aicitas est radix unde profluit inherencia aptitudinalis ab omnimoda paritate, ergò sicut perfectas est ratio formalis constitutiva substantiæ, ita in aicitas est ratio formalis constitutiva accidentis.

IX.

Dices Secundum dicta superius Inherencia aptitudinalis non potest esse essentia accidentis, quia nihil respectivum potest esse de essentia alicujus absoluti, sed etiam nihil respectivum potest esse proprietas absoluti alicujus, ergò malè dicitur quòd sit proprietas accidentis dictæ inherencia aptitudinalis. Hoc est argumentum quod adhibet Baro ad probandum suum assertum, scilicet quòd inherencia aptitudinalis sit de essentia accidentis, & putat se hac retoricali probatione anteriores Scotistas ad magnas adigere angustias. Verumtamen nihil proficit, nam R. I. Negando mi. nam universalitè certum est dependentiam creaturæ ad Creatorem esse quid respectivum, sed illa dependentia est maximè propria creaturæ, ita ut nec divinitus ab ea separari possit, ergò potest aliquid respectivum esse proprietas alicujus absoluti: sic se habent omnes aliæ relationes & aptitudines transcendentales; unde R. 2. Nihil respectivum potest esse proprietas alicujus absoluti, nihil respectivum prædicamentale, concedo; nihil respectivum transcendentale, nego mi. & consequentiam.

X.
Ratio acci-
dentis relati-
vi est Inherencia.

Dico 3. *Inherencia actualis est de essentia accidentis relativi, vel planè ejus tota essentia.* Ita communis Scotistarum cum Scoto supra

Probatur Conclusio primò. Autoritate Scoti 4. d. 12. q. 1. n. 5. ubi sic habet: *Respectus est essentialitè habitudo inter duo extrema, & ideò sicut tollere terminum ad quem est respectus, est tollere, vel destruere respectum: ita tollere id cujus est respectus est tollere respectum & destruere rationem respectus: ubi Doctor æqualitè loquitur de termino ac de fundamento in ordine ad relationem, sed certum est quòd ordo ad terminum sit relationi essentialis, ergò erit etiam essentialis ad fundamentum, ergò necessariò ejus essentia consistit in actuali inherencia in fundamento, per quod falluntur plures Scotistæ qui existimant, quòd tantum esse ad, sit essentialis, & non esse in, quòd Scotus factis indicavit dum dixit: *destruere rationem respectum & non dixit: destruere existentiam, vel entitatem respectus.**

Probatur Conclusio etiam ratione. Relatio tam benè constituetur per esse in quam per esse ad, sed esse ad est essentialis, ergò etiam esse in: probatur ma. quia nihil potest esse ad, nisi habeat etiam esse in, ergò tam benè & c. de qua infra redibit Sermo. Confirmatur. Quia non potest concipi accidens relativum nisi concipiatur esse in aliquo, ergò.

Dices. Ipsa inherencia est accidens relativum, sed inherencia actualis non est de ejus essentia, quia nihil est de essentia sui ipsius, alioquin iretur in infinitum, ergò. R. Quòd proinde in conclusione etiam dixerim, vel tota ejus essentia, quia inherencia se ipsa inheret, sicut unio se ipsa unitur: quia est ratio formalis uniendi, & inherencia est ratio formalis inherendi, unde in inherentiis non dabitur processus in infinitum, sicut etiam non datur in unionibus.

QUESTIO II.

De Subiecto Accidentium.

Ante resolutionem adverte, me in præsentī questione non loqui, nec querere de subiecto accidentium relativorum, ut sunt respectus unionis & c. quia tales, vel subiectantur in materia, vel informa, sed est sermo de accidentibus perfectioribus qualia sunt absoluta, ut quantitas & qualitas, & de his posterioribus quidem non universalitè, sed de materialibus tantum: nam certum est quòd spirituales maximè & ut plurimum subiectentur in suis potentis, quæ in anima etiam separata ab homine adhuc perdurant; nec etiam controvertitur de subiecto denominationis, quia tam hæc quam illa suum denominant subiectum: nam homo dicitur albus niger calidus, frigidus, intellectivus, volitivus & c. sed de subiecto inherencia. Circa hanc materiam prima sententia est Averroistarum & Nominalium quos plures sequuntur Recentiones qui omnium accidentium subiectum primum & adæquatum statuunt materiam primam. Secunda sententia est Scoti & D. Thomæ cum suis sequacibus; qui pro subiecto adæquato constituent corpus, hi tamen inter se non conveniunt omnimodè: nam Thomistæ dicunt nullam substantiam immediatè esse